

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ПІВОВАРНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

STUDY OF THE STATE AND PROSPECTS OF THE DEVELOPMENT OF THE BEIR BRANCH OF UKRAINE

Сорока Л.М.

кандидат економічних наук, доцент,
завідуюча кафедри управління підприємницькою
та туристичною діяльністю,
Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Іваненко І.В.

магістрант факультету управління, адміністрування
та інформаційної діяльності,
Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Статтю присвячено дослідженню процесу розвитку пивоварної галузі в Україні та ідентифікації основних чинників, які здійснюють вагомий вплив на її стан і динаміку. У ході дослідження виявлено основних учасників пивного ринку та визначено їх відносні частки. Проаналізовано динаміку виробництва пива основних пивоварних компаній України протягом 2011–2017 рр. Визначено проблеми та перспективи розвитку пивоварної галузі в Україні.

Ключові слова: пивоварна галузь, ринок пива, динаміка виробництва пива, виробники пивної продукції, частка ринку, сучасні тенденції ринку пива.

Статья посвящена исследованию процесса развития пивоваренной отрасли в Украине и идентификации основных факторов, осуществляющих значительное влияние на ее состояние и динамику. В ходе исследования выявлены основные участники пивного рынка и определены их относительные доли. Проанализирована динамика производства пива основных пивоваренных компаний Украины в течение 2011–2017 гг. Определены проблемы и перспективы развития пивоваренной отрасли в Украине.

Ключевые слова: пивоваренная отрасль, рынок пива, динамика производства пива, производители пивной продукции, доля рынка, современные тенденции рынка пива.

The article is devoted to the investigation of the development of the brewing industry in Ukraine and identification of the main factors that exercise significant influence on its condition and dynamics. During the research, the main participants of the beer market were identified and their relative shares were determined. The dynamics of beer production of the main brewing companies of Ukraine during 2011-2017 is analyzed. Problems and prospects of development of the brewing industry in Ukraine are defined.

Key words: brewing industry, beer market, dynamics of beer production, producers of beer products, market share, modern beer market trends.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Нинішній етап розвитку української економіки характеризується корінними змінами, які спричинені нестабільністю політичних, правових, економічних та інших чинників, що в підсумку є причиною виникнення кризових явищ на вітчизняних підприємствах. Варто зазначити, що вплив вищезазначених чинників негативно позначився й на ефективності функціонування пивоварної галузі. Отже, виникає необхідність моніторингу ситуації на пивному ринку для виявлення сильних і слабких сторін основних гравців, їх можливостей та загроз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Дослідженню основних аспектів розвитку української пивоварної галузі, підвищенню ефективності господарювання хмелевих товаровиробників та виявленню проблем розвитку пивоварної галузі в Україні присвячено праці багатьох науковців, серед них: О.В. Шереметинська, А.В. Просвірина, І.В. Мельник, О.М. Танасійчук, І.П. Вигівська та ін. Однак стан пивоварної галузі в Україні постійно змінюється, що пов'язано зі змінами у політичній, економічній ситуації в країні та законодавстві, тому виникає гостра проблема

подальшого наукового пошуку та дослідження ринку пивоваріння.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – дослідити ринок пива України, визначити основних виробників пива та їхню частку ринку, висвітлити проблеми та перспективи розвитку пивоварної галузі в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сьогодні пивна промисловість є однією з найбільш модернізованих, це пов'язано з тим, що продуценти намагаються виробляти продукцію за європейськими стандартами якості із застосуванням сучасних технологій та обладнання.

Особливістю пивоварної галузі в Україні за останні роки є те, що виробники працюють в умовах падіння купівельної спроможності населення, введення та поступового збільшення акцизного збору і заборони на рекламу пивних напоїв. Усі вищезазначені чинники негативно позначилися на динаміці обсягу виробництва пивних напоїв, що демонструє табл. 1.

Отже, за даними табл. 1 можемо зробити висновок, що значне зниження показників виробництва пива відбулося в 2015 р., це спричинено віднесенням пива до групи міцного алкоголю, введенням акцизу та ліцензуванням торгівлі пивними напоями. У 2017 р. тільки обсяги виробництва пива без умісту алкоголю мають позитивну динаміку, однак рівень виробництва 2012–2014 рр. не досягнуто.

Динаміка виробництва солодового пива, яка представлена на рис. 1, має негативну тенденцію починаючи з 2012 р.

Висновки, отримані за результатами аналізу даних, що надає Державна служба статистики, підтверджують і фахівці незалежного центру мар-

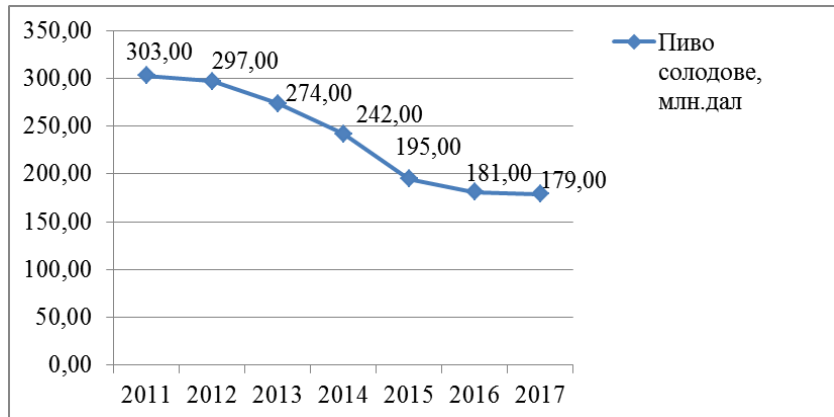

Рис. 1. Динаміка виробництва солодового пива за 2011–2017 рр.

Джерело: складено на основі [1]

кетингових досліджень Nielsen. Отже, маркетологи з компанії Nielsen впевнені, що український ринок пива в 2017 р. вперше за останні десять років припинив падіння. За 12 місяців в Україні спожито на 1,8% пива більше, ніж у 2016 р. (у попередньому році зафіксовано падіння 7,1%) [2].

А. Малацковська та М. Яблонська стверджують: «Найважливішими проблемами розвитку на сучасному ринку пива є вартість та якість сировини. Більшість українських пивоварень та всі іноземні пивні компанії в Україні імпортують ячмінь та хміль із-за кордону, адже українські аналоги не відповідають міжнародним стандартам якості. Наслідком цього є не лише великі витрати на сировину, а й труднощі з її доставкою» [3, с. 221].

Важливою подією 2017 р. стало об'єднання дочірнього підприємства концерну AB InBev – ПАТ «САН ІнБев Україна» та дочірнього підприємства турецького пивного виробника Anadolu Efes – ПрАТ «Ефес Україна». Зазначені компанії підписали угоду про злиття своїх активів на території України. Багато експертів вважають цю подію ключовою для українського ринку пивоваріння.

Таблиця 1

Динаміка виробництва пива в Україні за 2011–2017 рр., млн. дал.*

Найменування продукції	Період						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Пиво солодове, млн. дал.	303,00	297,00	274,00	242,00	195,00	181,00	179,00
Пиво безалкогольне (вміст алкоголю менше 0,5%), млн. дал.	2,60	4,00	4,50	3,30	2,50	2,60	2,80
Разом:	305,60	301,00	278,50	245,30	197,50	183,60	181,80
Темп росту, %							
Пиво солодове, млн. дал.	-	-1,98	- 7,74	- 11,68	- 19,42	- 7,18	- 1,10
Пиво безалкогольне (вміст алкоголю менше 0,5%), млн. дал.	-	53,85	12,50	- 26,67	- 24,24	4,00	7,69
Разом:	-	- 1,51	- 7,48	- 11,92	- 19,49	- 7,04	- 0,98

* Без урахування тимчасово анексованої території АР Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Джерело: складено на основі [1]

Аналіз змін у структурі ринку пивної продукції за 2016–2017 рр.

Найменування пивоварної компанії	Обсяг реалізації пива, млн. дал		Структура, %		Зміни у структурі, %
	2016	2017	2016	2017	
ПАТ «САН ІнБев Україна»	53,06	50,23	28,90	27,63	- 4,40
ПрАТ «Оболонь»	39,66	42,16	21,60	23,19	7,36
ПАТ «Карлсберг Україна»	54,90	51,09	29,90	28,10	- 6,02
ТзОВ «Перша приватна броварня»	23,13	24,30	12,60	13,37	6,10
Інші пивні виробники	12,85	14,02	7,00	7,71	10,19
Разом:	183,60	181,80	100,00	100,00	–

Джерело: складено на основі [1]

Аналітики дають такі прогнози від злиття активів двох компаній: «Синергія від об'єднання оцінюється в \$80–100 млн. на рік за рахунок скорочення витрат» [4]. Очікується також, що результатом від злиття двох дочірніх підприємств стане зниження цін на їх продукцію.

Варто зазначити, що український ринок пива характеризується тим, що більшу його частину контролюють чотири основні учасники: ПАТ «САН ІнБев Україна», ПАТ «Карлсберг Україна», ПрАТ «Оболонь» та ТзОВ «Перша приватна броварня». Розглянемо більш детально зміни у структурі українського ринку пивоваріння за 2017 р. у табл. 2.

Дані табл. 2 свідчать про те, що такі виробники пива, як ПАТ «САН ІнБев Україна» та ПрАТ «Оболонь», зменшили свої ринкові частки на 4,40% та 6,02% відповідно. Натомість, ПрАТ «Оболонь», ТзОВ «Перша приватна броварня» збільшили свої ринкові частки на 7,36% та 6,10% відповідно. Ринкова частка інших пивних виробників зросла на 10,19% у 2017 р. порівняно з 2016 р.

Як бачимо, істотних змін у розподілі ринку між компаніями за 2017 р. не сталося, ринок пивоваріння в Україні можна вважати олігопольним, це підтверджує рис. 2.

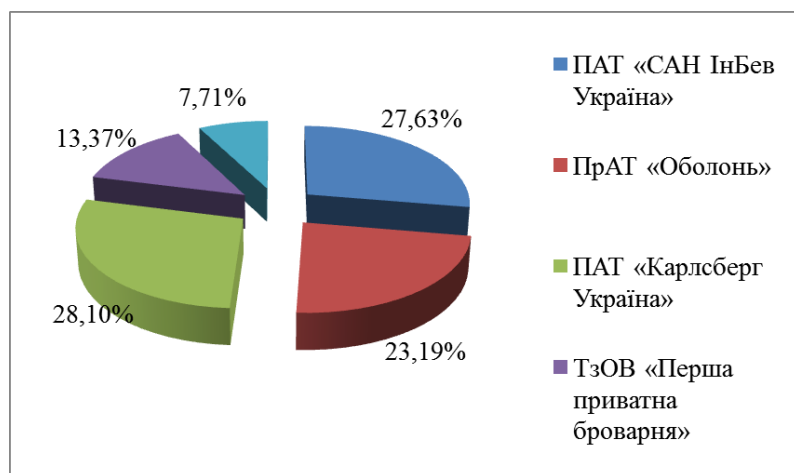

Рис. 2. Структура українського ринку пивоваріння за 2017 р.

Джерело: складено на основі [1]

Як видно з представленої діаграми, у 2017 р. лівова частка припадає на ПАТ «Карлсберг Україна» – 28,10%. Вагомим гравцем на ринку є компанія ПАТ «САН ІнБев Україна», ринкова частка якої становить 27,63%. Ринкова частка вітчизняного виробника ПрАТ «Оболонь» – 23,19%, ТзОВ «Перша приватна броварня» – 13,37%. Інші пивні виробники мають ринкову частку на рівні 7,71%.

Акцентуємо увагу на тому, що протягом 2016–2017 рр. в Україні успішно розвиваються маленькі пивоварні, серед яких: Театр пива «Правда», Collider, «Ципа», Bierwelle, Andrii's Craft Brewery, Varvar, K&F Brewery та ін.

Вищезазначені пивоварні відрізняються з-поміж інших тим, що виробляють пиво з нетрадиційним смаком: зі смаком гарбуза, кропиви, кави або меду. Як правило, у таких пивоварень немає постійного асортименту, управлінці постійно змінюють рецептуру та дизайн упаковки залежно від рівня попиту споживачів.

Щодо тенденцій, які спостерігаються на українському ринку пивоваріння, варто виділити зростання популярності крафтового пива. Значці крафтового пива стверджують: «Крафтове пиво – це пиво, зварене за класичною технологією з води, солоду та хмелю, але з додаванням у його рецептуру інших інгредієнтів: спецій, трав, ягід, фруктів тощо. Крафтове пиво – це політ фантазії, творчий порив броваря, який його створив» [6].

Досвід західних країн свідчить про те, що ринкова ніша крафтового пива є привабливою для виробників і рентабельною.

Варто відзначити, що впродовж останніх років в Україні збільшується попит на оригінальні пивні напої, так звані beermix. Це напої на основі пива із додаванням різних смаків (вишні, лимону, грейпфруту тощо) міцністю 4,5–5,2%.

Серед процесів, які панують на українському ринку пивоваріння, варто відзначити дії, які застосовують для стимуляції обсягу збуту всі

товаровиробники. До заходів стимулювання попиту належать: знижки за об'ємні упаковки, продаж мультипаків, розіграші фірмових призів тощо. Відзначимо, що через зниження купівельної спроможності українців указані заходи дисконтування не приносять очікуваного ефекту, але підвищують популярність торгової марки та лояльність клієнтів.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Проведене маркетингове дослідження дає підстави стверджувати, що український ринок пивоваріння є олігопольним, основні лідери на ринку: ПАТ «САН ІнБев Україна», ПАТ «Карлсберг Україна», ПрАТ «Оболонь» та ТзОВ «Перша приватна броварня».

До головних проблем, які стримують розвиток пивоварної галузі в Україні, можна віднести:

- закриття заводів на сході країни через проведення військових дій;
- віднесення пива до групи міцного алкоголю та встановлення акцизу;
- заборона на рекламу пивної продукції;
- введення ліцензування на торгівлю пивними напоями;
- зниження рівня доходів українців;
- підвищення цін на сировину.

Перспективними шляхами розвитку галузі пивоваріння в Україні можемо назвати:

- освоєння сегменту ринку крафтового пива;
- створення рецептури напоїв на основі пива;
- виробництво пивної продукції згідно з європейськими стандартами з метою експортування пива до країн Європейського Союзу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 31.08.2018).
2. Ринок пива припинив падіння вперше за десять років. URL: <http://www.pivnoe-delo.info/2018/02/08/ukraina-rynok-piva-ostanovil-padenie-vpervye-za-10-let/> (дата звернення: 31.08.2018).
3. Яблонська Н., Малацковська О. Сучасні тенденції та проблеми розвитку пивного ринку України. Науковий вісник ОНЕУ. 2014. Вип. 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2014_8_24.
4. AB InBev і Efes завершили злиття в Росії та Україні. URL: <http://agravery.com/uk/posts/show/ab-inbev-i-efes-zaversili-zlitta-v-rosii-ta-ukraini> (дата звернення: 31.08.2018).
5. Офіційний сайт Театру пива «Правда». URL: <http://www.pravda.beer/pravda/> (дата звернення: 31.08.2018).
6. Що таке крафтове пиво? URL: <https://pivovarni.com.ua/ua/kak-varit-pivo/kraftovoe-pivo> (дата звернення: 02.09.2018).